

EKONOMICKÉ NÁSTROJE ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY: INSTRUKCE K PSANÍ SEMINÁRNÍ PRÁCE (jaro 2020)

Vojtěch Kotecký
Kontakt: kotecky@glopolis.org

Probírali jsme požadavky na vaše seminární práce. Slíbil jsem podrobnosti. Tady jsou. Případně se o nich můžeme podrobněji bavit na přednáškách. Prozatím platí, že nevíme, zda pro Vás začnou platit standardní povinnosti. Proto ještě není jisté, jestli bude potřeba, abyste práci psali.

Zadání

Evropské (a také mimoevropské) státy se snaží řešit takzvaný littering plastovými odpady – tedy nekontrolované, ilegálnímu odhazování plastového odpadu mimo jakýkoli systém sběru. V posledku jde jen o malou část plastů, které vyrobíme a použijeme. Z různých důvodů ale považujeme jejich neregulované šíření do prostředí za problém.

Pokuste se prosím sepsat stručný akademický esej (viz níže), kde budete diskutovat, jestli – a případně jakými – nástroji by po Vašem soudu šlo littering snížit.

Struktura i obsah eseje jsou na Vašem uvážení. Možná se ale budete chtít zamyslet nad několika konkrétními rozměry:

- Měl by stát cíleně intervenovat proti litteringu a pokud ano, proč?
- Co je příčinou litteringu? Proč se lidé rozhodnou plastové odpady vyhodit někam jinam, než by je vyhodit měli? Nebo co jim k tomu vytváří podmínky?
- Když se zamyslíte nad volnou těch, kdo odpadky vyhazují: co se musí stát, aby se rozhodli jinak? Jaké parametry jejich volby se musí proměnit? (Teď ještě nemusí jít o konkrétní instrument, jímž se tyto parametry změní, ale o změnu samotnou.)
- Dobrá, a jakým instrumentem by toho šlo dosáhnout? (Není potřeba, abyste brainstormovali a vymýšleli spoustu instrumentů. Radši se pořádně zamyslete nad jedním. Ale kdyby Vám přišlo, že z nějakého důvodu je lepší třeba kombinovat dva, kreativně se meze nekladou.)
- Proč si myslíte, že tento instrument je lepší než jiné?
- Může stát realisticky takového instrumentu použít? (Kritérií bude asi řada. Kupříkladu docela účinné by možná bylo každému postavit za záda osobního policajta, který by ho majznul obuškem vždycky, když by kus plastu vyhodil kamkoli na špatné místo. Ale to by asi bylo docela drahé – platit miliony policajtů! – a tělesné tresty policí se nemusí úplně shodovat s naší představou o vztahu státu a svobodných občanů.)
- Jak (a proč) si myslíte, že takový instrument bude účinkovat?
- A bude mít nějaké náklady? Pro koho? Jaké? (Nechci samozřejmě propočítat konkrétní cenu, ale typově odhadnout, jaké druhy nákladů nejspíš vzniknou.) Pamatujte, že náklady nemusí nezbytně být finanční. Co třeba nechtěné vedlejší efekty?
- Mimochodem, už někdo takový instrument proti litteringu použil? A mělo to nějaké výsledky?

Praktický tip: pokud byste považovali za užitečné se nejprve zorientovat v samotném tématu litteringu, dobrým entrée může být publikace *Single-use plastics: a roadmap for sustainability*. United Nations Environment Programme, Nairobi 2018: viz <https://www.unenvironment.org/resources/report/single-use-plastics-roadmap-sustainability>.

Forma

Naprostu postačí, když seminární práce bude mít několik stránek.

Cílem seminární práce je ověřit vaše uvažování o tématu, nikoli zkoušet ze slohu. Nicméně pamatujte na to, že se na ní mimo jiné máte naučit se psát úsporným, srozumitelným, vědeckým jazykem.

Vědecký text má své formální náležitosti – k nim se ještě dostaneme. Nicméně také je pro něj důležitý tón, který používá: tón objektivnosti, střízlivosti a tvrzení opřených o empirická data nebo logickou úvahu. Každé tvrzení byste měli nejen ověřit (jste si jisti, že tvrdíte fakt a nikoli svůj dojem?), ale také podložit (co vás k tomuto tvrzení vede?).

Platí to rovněž pro vaše interpretace. Každá analýza samozřejmě popisuje vaše porozumění věci a diskutuje vaše uvažování. Nicméně i tady by mělo jít o podložená tvrzení. Proč si něco myslíte? Jak víte, že se něco stane? Proč něco předpokládáte? Interpretace by měla být interpretací nějakých dat (což nemusí nezbytně být statistická analýza nasbíraných čísel) nebo popsanou logickou úvahou, nikoli čistou spekulací („dojmem“).

Kvůli objektivnímu tónu textu bývá také zvykem při akademickém psaní opatrně zacházet s používáním první osoby. Nejčastěji (nikoli však vždy a rozhodně nikoli povinně) se používá neosobní formulace nebo akademický plurál (Naměřili jsme, z čehož dovozujeme...). Jsou však situace, kdy dává smysl první osobu použít a kde pomůže prezentaci; jistá obezřetnost však neuškodí.

Zdroje

Můžete, ale nemusíte používat prameny (pochopitelně kromě situací, kdy používáte cizí text či myšlenku: tam pramen použít musíte, z podstaty věci). Nicméně pokud budete uvádět důležitá (a nebanální) faktická tvrzení, mělo by být zřejmé, jak jste k nim došli. Nevysvětľujte, odkud víte, že Česko má 10 milionů obyvatel nebo že se plasty vyrábějí ponejvíce z ropy; asi by však bylo potřeba vysvětlit, proč si řekněme myslíte, že tuzemské domácnosti vyhazují polovinu všeho, co nakoupí.

Vědecký text má nároky na správnost a přesnost. Proto by měl používat zdroje, u kterých lze očekávat stejné dodržování stejných nároků (nebo samozřejmě originální data), tedy ponejvíce jiné akademické texty. Neznamena to, že jsou jediným přípustným zdrojem. Kupříkladu užitečná data se často objevují v publikacích vládních či mezivládních (viz třeba UNEP výše) institucí nebo dokonce zájmových skupin – jenom je potřeba s nimi zacházet opatrně. Budete chtít pamatovat, že neprošly recenzním řízením a/nebo mohou být předem zaujaté, což by se třeba mohlo projevit v jejich kvalitě, prezentaci a interpretaci.

Velmi opatrně je potřeba pracovat s vysloveně populárními zdroji, například novinami. Práce žurnalisty, jakkoli důležitá a úctyhodná, většinou vyžaduje významnou míru zjednodušení a povrchnosti. Noviny bývají dobrý zdroj informací o politice – novináři umí docela přesně

referovat o tom, co si myslí dotyčný ministr. Ale pokud jde o technická a vědecká témata, přebíráním informací z nich riskujete, že pracujete se silně posunutými významy, omyly nebo miskoncepcemi.

Termín

Prozatím jsme se na něm nedomlouvali (a možná ani domloutvat nebudeme, viz výše).